

XORIJIY TILLARNI O'QITISHDA PEDAGOGIK VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH MUAMMOLARI

Xaydarova Dilafruz Faxriddin qizi

O'zbekiston Finlandiya pedagogika instituti talabasi

Annotatsiya: xorijiy tillarni o'qitishda pedagogik va axborot texnologiyalaridan foydalanish muammolarini ko'rib chiqadi. Xorijiy tillarni samarali o'qitish jarayonida o'qituvchilarning texnologik bilimlari, ta'lim resurslarining yetishmasligi, talabalar motivatsiyasi, baholash tizimlari va innovatsion pedagogik yondashuvlarning yetarli emasligi kabi qiyinchiliklar muhokama qilinadi. Maqola, shuningdek, o'qituvchilarning malakasini oshirish va ta'lim jarayonini takomillashtirish uchun zarur bo'lgan yechimlar taklif etadi. O'qitish jarayonida zamonaviy texnologiyalarni o'zlashtirish va innovative metodlarni joriy etish xorijiy tillarni o'qitish samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega bo'lib, talabalar va o'qituvchilar uchun yangi imkoniyatlar yaratadi.

Kalit so'zlar: xorijiy tillar, motivatsiya, pedagogika, axborot texnologiyalari o'qitish usullari, o'quv materiallari, ta'lim samaradorligi, ta'lim olish jarayoni, zamonaviy texnologiyalar, motivatsiya.

Аннотация: рассматриваются проблемы использования педагогических и информационных технологий в обучении иностранным языкам. Обсуждаются трудности в процессе эффективного обучения иностранному языку, такие как технологические знания учителей, нехватка образовательных ресурсов, мотивация учащихся, системы оценивания и инновационные педагогические подходы. Также в статье предложены решения по подготовке учителей и совершенствованию образовательного процесса. Внедрение современных технологий и внедрение инновационных методов в учебный процесс имеют важное значение для повышения эффективности обучения иностранным языкам и создания новых возможностей для студентов и преподавателей.

Ключевые слова: иностранные языки, мотивация, педагогика, информационные технологии обучения, учебные материалы, эффективность обучения, учебный процесс, современные технологии, мотивация.

Abstract: considers the problems of using pedagogical and information technologies in teaching foreign languages. Difficulties in the process of effective foreign language teaching, such as teachers' technological knowledge, lack of educational resources, student motivation, assessment systems and innovative pedagogical approaches are discussed. The article also offers solutions for teacher training and improvement of the educational process. Adoption of modern technologies and introduction of innovative methods in the teaching process are important in increasing the effectiveness of teaching foreign languages and create new opportunities for students and teachers.

Key words: *foreign languages, motivation, pedagogy, information technology teaching methods, educational materials, educational efficiency, educational process, modern technologies, motivation.*

O'zbekistonda innovatsion yutuqlar uchun barcha darajalarda sifatli ta'lim tizimi bo'lishi kerak. O'qitish va o'rganish tizimini kengaytirish va yangi o'qitish usullaridan foydalanish nuqtai nazaridan yangi pedagogik va axborot texnologiyalaridan foydalanishning past darajasi hali ham mavjud. Pedagogik va axborot texnologiyalaridan keng foydalanish sizga ko'proq moslashuvchanlik va kam xarajat bilan ta'lim olish uchun kurslarni tanlash, oliy ta'lim tomonidan taqdim etilgan tegishli mutaxassisliklar mazmunini o'rganish imkonini beradi. "Chet tillarni o'qitishning asosiy maqsadi talabalarning kommunikativ madaniyatini shakllantirish va rivojlantirish, chet tilini amaliy o'rganishga o'rgatishdir". O'qituvchining vazifasi har bir talaba uchun tilni amaliy o'rganish uchun sharoit yaratish, har bir talabaning o'z faoliyatini, ijodkorligini namoyish etishiga imkon beradigan bunday ta'lim usullarini tanlashdir. O'qituvchining ma'suliyati xorijiy tillarni o'qitish jarayonida talabaning bilim faoliyatini faollashtirishdir. Talabalarga xorij tillarini o'qitishda qu'yidagi metod va usullarni taqdim qilish mumkin. Hamkorlikda o'qitish, loyiha usullari, yangi axborot texnologiyalari, Internet-resurslardan foydalanish, masofaviy o'qitish kabi zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalar shaxsiy yo'naltirilgan, differentsiatsiyalashgan ta'lim yondashuvini amalga oshirishga va ta'lim jarayonining sifatini oshirishga yordam beradi. Hamkorlikda o'qitishning asosiy tamoyillari shulardan iborat bo'ladi. Zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanishning asosiy xususiyatlari-ta'limni farqlash va individuallashtirish, shuningdek, o'quvchilarning kognitiv ijodiy faolligini rivojlantirish imkoniyatlarini nazarda tutadi. Ingliz tilini o'rganishda yangi axborot texnologiyalaridan foydalanish bizga ish shakllarini diversifikatsiya qilish va darsni qiziqarli qilish imkonini beradigan metodik vositalar va texnikani tanlashga yordam beradi. AKTdan foydalanishda quyidagi afzalliklarga ega bo'ladi: ta'lim jarayonining doirasi kengayadi, uning amaliy yo'nalishini qo'llab-quvvatlaydi, talabalarning o'qitishdagi motivatsiyasini oshiradi, shaxsni muvaffaqiyatlarga erishish uchun sharoit yaratadi, fanga bog'liqlikni rivojlantiradi va kuchaytiradi, talabalarning ijodiy qobiliyatlarini, ularning mustaqilligini rivojlantiradi, mavzu bo'yicha bilim sifatini oshiradi. Yangi pedagogik va axborot texnologiyalari sohasidagi yutuqlar uzluksiz ta'limning barcha bosqichlarida samarali o'qitish usullaridan foydalanish imkonini berdi. O'zbekistonda innovatsion yutuqlar uchun barcha darajalarda sifatli ta'lim tizimi bo'lishi kerak. O'qitish va o'rganish tizimini kengaytirish va yangi o'qitish usullaridan foydalanish nuqtai nazaridan yangi pedagogik va axborot texnologiyalarida ydalanishning past darajasi hali ham mavjud. Pedagogik va axborot texnologiyalaridan keng foydalanish sizga ko'proq moslashuvchanlik va kam xarajat bilan ta'lim olish uchun kurslarni tanlash, oliy ta'lim tomonidan taqdim etilgan tegishli mutaxassisliklar mazmunini o'rganish imkonini beradi. —Chet tillarni o'qitishning asosiy maqsadi talabalarning kommunikativ madaniyatini shakllantirish va rivojlantirish, chet tilini amaliy o'rganishga o'rgatishdir. O'qituvchining

vazifasi har bir talaba uchun tilni amaliy o'rganish uchun sharoit yaratish, har bir talabaning o'z faoliyatini, ijodkorligini namoyish etishiga imkon beradigan bunday ta'lim usullarini tanlashdir. Chet tillarini o'rgatishda masofaviy ta'lim usullaridan, matbuot, telekommunikatsiya va internet materiallaridan foydalanish o'quvchi –talabalarning faqat chet tillarini o'rganibgina qolmay, balki intellektual darajasini oshirish uchun axborot manbai bo'lib xizmat qiladi. Talabalarning mustaqil ta'lim faoliyatini rag'batlantirish muammosi juda muhimdir. Hamkorlikda ishlash, bilim faoliyati uchun, muloqot qilish uchun ajoyib rag'bat beradi, chunki bu holda siz har doim do'stlaringizning yordamiga tayanasiz. Ushbu texnologiyaning asosiy prinsipi: biz o'zimiz uchun mas'uliyatni o'z zimmamizga olamiz. Har bir inson nafaqat o'z muvaffaqiyati uchun, balki uning jamoa a'zolarining muvaffaqiyati uchun ham mas'uldir. Yana bir zamonaviy usullardan biri loyiha metodi hisoblanadi. Loyiha metodi shaxsga yo'naltirilgan ta'limni ta'minlaydigan texnologiyalardan biri-ijodiy qobiliyatlarni, kognitiv faollikni va mustaqillikni rivojlantirish uchun taklif qilinadigan shaxsga yo'naltirilgan. —Loyiha metodi talabalarning muloqot qobiliyatlari, muloqot madaniyati, fikrlarni qisqacha va osonlik bilan bayon etish qobiliyati, aloqa bo'yicha hamkorlarning fikrlari bilan bo'lishish, turli manbalardan ma'lumotlar olish qobiliyatini rivojlantirish, shuningdek zamonaviy kompyuter texnologiyalari yordamida qayta ishlash qobiliyatini shakllantiradi. Ishning loyiha shakli talabalarga o'zlari to'plagan bilimlarni mavzu bo'yicha qo'llash imkonini beradigan eng dolzarb texnologiyalardan biridir. Talabalar o'z tafakkurlarini va til bilish chegaralarini kengaytirib boradilar. Ular adabiyotlar, lug'atlar va kompyuterlar bilan ishlaydi. Loyiha ustida ishlash ijodiy jarayondir. Talaba mustaqil ravishda yoki o'qituvchi rahbarligida muammoni hal qilish bilan shug'ullanadi, bu nafaqat tilni bilishni emas, balki katta hajmdagi bilimlarni, ijodiy, kommunikativ va intellektual ko'nikmalarga ega bo'lishni ham talab qiladi. Loyihalar ustida ishlash tasavvur, ijodiy fikrlash, mustaqillik va boshqa shaxsiy fazilatlarni rivojlantiradi.

Xorijiy tillarni muvaffaqiyatli o'qitish uchun pedagogik va axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish zarur. Xorijiy tillarni o'qitishda bir qator muammolar mavjud. Pedagogik uslublarning yetishmasligi: o'qituvchilar xorijiy tilni o'rgatish uchun klassik pedagogik usullarni afzal ko'rayotgani holda, zamonaviy talablarga mos keladigan interaktiv va innovatsion metodlardan yetarlicha foydalanmaydi. Bu esa sinfdagi talabalar ishtirokini kamaytiradi. Axborot texnologiyalaridan foydalanish darajasi: ba'zi o'qituvchilar axborot texnologiyalarini sinfda samarali qo'llashni bilmasligi yoki shunga tayyorgarlik ko'rmasligi sababli, talabalar zamonaviy texnologiyalardan informatika va axborot jarayonlarida foydalanishga qodir bo'lmaydi. O'qituvchilar malakasi: o'qituvchilar orasida xorijiy tillar va axborot texnologiyalari bo'yicha zaruriy malaka va tajribaga ega bo'lmaganlar mavjud. Bu holat ta'lim jarayonini sekinlashtirib, talabalarni ravon til o'rganishga unday olmaydi. Ushbu muammolarni hal qilish uchun quyidagi choralarni ko'rish zarur. Pedagogik treninglar: o'qituvchilar uchun doimiy ravishda pedagogik treninglar tashkil etish, zamonaviy ta'lim usullarini o'rganishga yordam beradi. Bu o'qituvchi va talabalar o'rtasida samarali kommunikatsiyaning o'rnatilishiga yo'l ochadi. Axborot texnologiyalarini integratsiya qilish: Axborot texnologiyalarini o'qitish

jarayoniga qo'shish, talabalar uchun ilg'or materiallarni ishlab chiqa olish imkoniyatini oshiradi. Multimedia materiallar, onlayn platformalar va ta'lim dasturlari talabalar o'quv jarayonining faol ishtirokchilariga aylantiradi. O'zaro ta'lim: o'qituvchilar va talabalar o'rtasida o'zaro ta'limni tashkil etish, o'quv jarayonining jozibadorligini oshirishga yordam beradi. Yangi texnologiyalar va pedagogik usullarni o'rganish uchun o'zaro tajriba almashish yetarli darajada foydali bo'lishi mumkin.

Xorijiy tillarni o'qitishda pedagogik va axborot texnologiyalaridan foydalanish muammolari ta'lim sifatini ancha pasaytirishi mumkin. Shu sababli, o'qituvchilarni malakasini oshirish, innovatsion uslublarni qo'llash va axborot texnologiyalarini ta'lim jarayoniga integratsiya qilish orqali bu muammolarni bartaraf etishga erishish zarur. Bularning barchasi xorijiy til o'rganishni yanada samarali va qiziqarli qilishga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOT:

1. TILLARNI O'QITISHDA PEDAGOGIK VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH Parmanova Alfiya Noryigitovna.
2. Абасов, З. А. Ученик как субъект педагогической технологии / З. А. Абасов // Школьные технологии. 2001. № 2, с. 39-44.
3. Аллаярова С. Н. (2019). ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ И ДАННЫХ – ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ СИФАТИДА. Журнал Социальных Исследований.
4. Ismoilova, M. Q. (2022). Turizmga oid leksikaning lingvomadaniy jihatlarida tarjimaning nazariy va amaliy masalalari. Scientific progress, 3(1), 166-173.
5. Kennedy, C. Innovation in language teaching and learning. Evaluation of the management of change in ELT projects. Applied Linguistics, // 1988. 39– 42.p
6. Mamlakat, I., Bekzod, N. (2022, February). Xorijiy tillarni o'rganishda motivatsiyaning roli. In international conference on learning and teaching (Vol. 1, No. 1).
7. Markee, N. (1997). Managing curricular innovation. Cambridge, England: Cambridge University Press. 145-p
8. Murray, D. E. (Ed.). (2008). Planning change, changing plans: Innovations in second language teaching. Ann Arbor: University of Michigan Press.
9. Qurbonova, A., Ismoilova, M. Q. (2017). Pedagogical features in formation of teachers in the professional and ethical qualities. Гуманитарный трактат, (6), 7-7.